

Posel - pracownik



Zatrudnienie posła ma charakter stosunku pracowniczego i podlega zaliczeniu do okresów zatrudnienia przy ustalaniu uprawnień emerytalnych (tak wynika z wyroku Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 22 września 2009 r. - III AUa 1415/09, OSA 2011/2/64-69). Zgodnie z art. 28 ustawy z dnia 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora (Dz.U. z 2015 r., nr 1605 j.t.) okres pobierania uposażenia jest traktowany jak okres zatrudnienia i zalicza się go również do stażu pracy, od którego zależą wszelkie uprawnienia pracownicze, w tym także uprawnienia szczególne, uzależnione od zatrudnienia w określonym zawodzie, branży lub zakładzie pracy.

Zanim jednak nawiąże się poselski stosunek zatrudnienia niezbędne jest uregulowanie sytuacji prawnej z dotychczasowym pracodawcą. Zasady w tym zakresie uregulowane są także w ustawie o wykonywaniu mandatu posła i senatora.

Posel pozostający w stosunku pracy otrzymuje urlop bezpłatny, na swój wniosek, na okres sprawowania mandatu oraz trzech miesięcy po jego wygaśnięciu - bez względu na rodzaj i okres trwania stosunku pracy. Należy zwrócić uwagę, że stosunek pracy zawarty na czas określony, który ustałby przed terminem zakończenia urlopu bezpłatnego, przedłuża się do trzech miesięcy po zakończeniu tego urlopu. Regulacja ta statuuje generalną zasadę odnośnie pracodawcy zewnętrznego. Skorzystanie z urlopu bezpłatnego możliwe jest więc po złożeniu wniosku u swojego pracodawcy. Wniosek o urlop bezpłatny, gdy ma nastąpić zatrudnienie pracownicze jako posła, pracodawca musi uwzględnić. Parlamentarzysta może złożyć wniosek na początku sprawowania przez niego mandatu ale także w trakcie kadencji - także i wtedy pracodawca ma obowiązek jego udzielenia (tak w literaturze: K. Grajewski, J. Stelina, „Szczególne uprawnienia pracownicze posłów i senatorów”, PS 2005, nr 1, s. 33, 34).

Po udzieleniu urlopu bezpłatnego nabywa się prawo do pobierania uposażenia poselskiego. Jak wskazałam na początku, okres pobierania tego uposażenia jest traktowany jak okres zatrudnienia i zalicza się do stażu pracy, od którego zależą wszelkie uprawnienia pracownicze. Okres ten podlega także zaliczeniu do pracy nauczycielskiej jako uprawnienie pracownicze szczególne, uzależnione od zatrudnienia w określonym zawodzie (tak w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 15 kwietnia 2010 r. - II UK 304/09, OSNP 2011/19-20/259). Uposażenie przysługuje posłowi licząc od pierwszego posiedzenia, wypłacane miesięcznie, także za niepełne miesiące sprawowania mandatu. Uposażenie odpowiada wysokości wynagrodzenia podsekretarza stanu, ustalonego na podstawie przepisów o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe, z wyłączeniem dodatku z tytułu wysługi lat. Jednak posłowi, który nie korzysta z urlopu bezpłatnego u swojego dotychczasowego pracodawcy albo prowadzi działalność gospodarczą samodzielnie lub wspólnie z innymi osobami, bądź nie zawiesił prawa do emerytury lub renty, uposażenie co do zasady nie przysługuje. Dodatki do uposażenia to: 1) 20 proc. uposażenia - dla pełniących funkcję przewodniczącego komisji; 2) 15 proc. uposażenia - dla pełniących funkcję zastępcy przewodniczącego komisji; 3) 10 proc. uposażenia - dla pełniących funkcję przewodniczących stałych podkomisji (art. 26 ustawy). Ponadto przy przejściu na emeryturę albo rentę poseł otrzymuje

jednorazową odprawę w wysokości trzech uposażeń przy przejściu na emeryturę oraz jednego uposażenia gdy przechodzi na rentę. Z kolei zakończenie kadencji gwarantuje odprawę parlamentarną w wysokości trzech uposażeń. Odprawa jednak nie przysługuje, jeżeli poseł został wybrany na następną kadencję.

Po ustaniu okresu zatrudnienia poselskiego pracodawca, u którego poseł otrzymał urlop bezpłatny, jest zobowiązany zatrudnić go po zakończeniu urlopu bezpłatnego lub – w razie jego gotowości do pracy – po wygaśnięciu mandatu, na tym samym lub równorzędnym pod względem płacowym stanowisku pracy, z wynagrodzeniem, jakie otrzymywałby poseł, gdyby nie skorzystał z urlopu bezpłatnego. Ewentualne rozwiązanie stosunku pracy z posłem, z wyjątkiem stosunku pracy z wyboru, oraz zmiana warunków jego pracy lub płacy w ciągu dwóch lat po wygaśnięciu mandatu może nastąpić tylko za zgodą Prezydium Sejmu.

Przy okazji warto zwrócić uwagę, że praca posła wymaga ciągłego zaangażowania. Aktywność podczas wykonywania obowiązków może przekładać się na rozwiązywanie wielu problemów. Do dyspozycji poseł ma przede wszystkim takie instrumenty jak wyrażanie stanowisk i zgłaszanie wniosków. Może zwracać się też do komisji sejmowych o rozpatrzenie określonej sprawy, uczestniczyć w podejmowaniu poselskich inicjatyw ustawodawczych i uchwałodawczych oraz w rozpatrywaniu projektów ustaw i uchwał Sejmu, uczestniczyć w dyskusji nad sprawami rozpatrywanymi przez Sejm lub komisje sejmowe, wносить interpelacje i zapytania poselskie. Szczegółowy zakres realizacji prawa do wyrażania swojego stanowiska oraz zgłaszania wniosków w sprawach rozpatrywanych na posiedzeniach Sejmu i jego organów jest normowany w regulaminie Sejmu.

Doniosłe znaczenie dla wyjaśnienia bieżących problemów interpretacyjnych związanych często z niejasnymi przepisami mają wymienione wyżej interpelacje i zapytania poselskie. Prezentuje się w nich krótkie przedstawienie stanu faktycznego będącego ich przedmiotem oraz zadaje pytania związane ze sprawą. Ponadto zarówno w treści interpelacji, jak i zapytania poselskiego powinien być wskazany adresat danego środka. Właściwymi podmiotami, do których kierowane są powyższe środki, są ministrowie resortowi jako odpowiadający za określone działy administracji rządowej. Tak przygotowana interpelacja lub zapytanie powinny być wniesione na ręce marszałka Sejmu.

Dr Ewa Podgórska-Rakiel to starszy specjalista Zespołu Prawnego KK NSZZ Solidarność.

fot. M. Żegliński